

Izhaja vsak četrtek in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštine proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Ivan Vesenjaki:

Odkrito in odločno naprej!

Zadnje tedne je slovensko, hrvaško in srbsko časopisje vseh struj in strank polno ugibanj in razprav o tem, kakšno zvezo sta sklenila predsednik vlade Velja Vukičević, in voditelj naše SLS, dr. Korošec.

Naši možje in cela poštena slovenska javnost sicer dobro ve, da ni bilo in ne bo nikdar slabo in škodljivo za državo in za naše ljudstvo, kar sklepa naš voditelj, ki dela vedno z vednostjo in v soglasju z yodstvom, vendar hočemo na kratko označiti velik pomen dogovora med dr. Korošcem in Vukičevićem, da vsi naši pristaši vidijo, kako resno, vztrajno in premišljeno gremo za uresničitvijo lepih in plemenitih ciljev naše stranke.

Kaj je jedro dogovora?

Ze pred leti so srbski kmetje-poslanci z nami hoteli ustvariti ožje zveze, ker so videli in spoznali nesebično, napredno gospodarsko in izobraževalno delo naših organizacij. Rajni Pašić pa je s svojo politiko ožjo sodelovanje onemogočil, kakor je onemogočil tudi Radič uspešno delovanje z Davidovičem in Marinkovičem leta 1924 in kakor so onemogočili s svojimi stalnimi intrigami delovanje Uzunovičeve vlade letos nekateri takoiimenovani pašičevci. Še le sedaj so razmere dozorele tako, da lahko stopimo v tesnejše zveze z radikali in da je naš voditelj zamogel skleniti in naposled skleniti dogovor z ministrskim predsednikom Vukičevićem. Jedro ali bistvo tega dogovora pa je, da stopi po volitvah zastopstvo SLS z zastopstvom narodne radikalne stranke v ožjo taktično-politično zvezo, ki bo predstavljala ne samo v naši jugoslovanski javnosti, temveč pred svetom enotno voljo v politiki, to je: v delu za ljudstvo in državo.

Cilji sodelovanja

so najplemenitejši in najlepši. Mi hočemo streti in iztrebiti za vedno vse, kar je gnjilo in pokvarjeno ter škodljivo državi in ljudstvu. Mi hočemo odpraviti vsako nasilje in zlorabo državne oblasti ter uvesti resnični demokratizem. Zavladata mora pri nas do popolnosti zakonitost in red. V to svrhu je treba zboljšati upravo in notranjo ureditev države po potrebah ljudstva v smislu najširših samouprav. Naša jugoslovanska narodna država mora biti gospodarsko močna in napredna, v upravi pa solidna in vsem pravična.

Januš Golec:

Doživljaji enega dneva.

Kajpada sem silil po odpustu iz vojaške službe s svojim nesrečnim nosom na očetovem domu v gospodarstvo. Leta 1918 smo imeli že malo živine in pičlo gnoja. V neki nemško gospodarski razpravi sem čital, da uspeva ajda brez gnojenja, ako jo omočiš pred setvijo z gnojnico, kateri je primešana primerna količina pepela. Za to najmojdernejšo setev v medvojnem času sem pridobil našega že rajnega mlinarja, ki je razumel pri hiši najbolj posle setve. Imeli smo ravno taisto leto občega pomanjkanja izvanredno veliko semenske ajde, katero smo dajali sosedom daleč po okolici. Vsi drugi so gnojili po običajni navadi in potem šele sejali ajdo; midva z mlinarjem sva se ravnala po gospodarsko naprednem, zgoraj omenjenem receptu.

Ajda kmalu vzklije ter pokuka izpod zemlje. Gledat sem hodil jutro za jutrom na naše z ajdo posejane njive, — niti perinke zelenja! Sosedje, ki so zaupali zemlji isto seme kot jaz, so se veselili pedenj visoke ajde; naše njive so bile gole. Mati so me vedno izpraševali, kolika že je neki naša ajda, zasukal sem odgovor tako, da nisem priznal, da sva z mlinarjem zastupila že pred setvijo seme na smrt. Izgubil sem že ves up, da bo sploh kaj pognalo iz zemlje, ko je zaneslo nekaj mater na ogled po celom posestvu.

Si lahko predstavljate skrbno kmetsko gospodinjstvo, kako jej je bilo pri srcu, ko ni zagledala po celih treh tednih na obširnih njivah niti enega ajdovega stebelca! Kaj vse sem čul ono usodopolno jutro iz materinih ust, ne bom popisoval. Izbruhu upravičene nevolje so sledili potoki solz, kaj bo na zimo, ko ne bo ajdovega kruha. Prejel sem najstrožjo prepoved, da se nimam več vtikati v gospodarske zadeve, kjer ne razumem nič in so moje novotarije le v škodo. Celo ploho ostrih naukov sem poslušal skesano brez ugovora, ker so imeli mati prav in je zaskrbelo tudi mene, kako bomo izhajali brez ajdovega zrnja. Ko so zaloputnili majka vrata na moji sobi, sem sklenil, da ostavim dom in se podam na daljši izprehod. Bil sem prepričan, da bo minula mater srditost, ako me ne bo videla en dan.

Kar brez pravega cilja kaj in kam sem zavil izpred domače hiše po kolovozu ter po cesti v smeri proti St. Petru pod Sv. gorami. Bil je lep poletni predpoldan. Med ho-

Tako bosta pod žezlom naše narodne dinastije v njej zavladata med državljani zadovoljnost in ponos. Pojačala se bo prava in čista jugoslovanska državljanska samozavest pri vseh državljanih. Pravična razdelitev pravic in dolžnosti, bremen in ugodnosti na vse pokrajine in na stanove zamore roditi pri našem jugoslovanskem poštenem ljudstvu le najboljši sad in takšno stremljenje zamore tudi edino med njimi najti najlepši odmev. Zato gremo mirno, odkrito in odločno na delo.

In jamstvo za izvršitev?

Jamstvo za izvršitev nam dajata osebnosti, ki sta ta prijateljski dogovor sklenili in vsi tisti, ki njih težnje podpirajo. Gotovo vsi pristaši SLS z veseljem pozdravljajo ta korak in s ponosom gledajo nanj, saj je naš voditelj s tem ustvaril vse predpogoje, da se bodo želje in zahteve našega slovenskega krščanskega ljudstva v čim večji meri uresničile ravno s tem, da sodelujemo. G. ministrski predsednik Velja Vukičević pa je tudi znan poštenjak, skromen in odločen iz šole slovenskega prijatelja in ustanovnika radikalne stranke, znanega državnika poštenjaka Stojana Protiča. G. Vukičević je skupaj z Ljubom Jovanovičem in drugimi imel samozavest in korajžje, da je nastopil proti korupciji in proti Pašičevi in Pribičevićevi politiki. On je v družbi z Uzunovičem in njegovimi prijatelji. Prepričani smo, da bodo vsi ti zvesto in pošteno v smislu dogovora služili domovini in narodu.

Ali je ta dogovor proti komu?

Dogovor ni politično naperjen proti nikomur, ki hoče iskreno sodelovati za uresničenje označenih ciljev. Zato je naravnost nerazumljivo in smešno, zakaj nekateri zavijajo in intrigirajo. Mi dobro vemo, da je tudi med Davidovičevimi demokrati razširjena volja, sodelovati na tem programu. Seveda pa tudi vemo, da ne morejo in ne smejo sodelovati tisti, ki so znani kot korupcionisti in nasilneži. Jaz mislim, da vsak razume, zakaj kričijo. Toda naj je komu to ljubo ali neljubo, mi bomo šli odkrito in odločno svojo pot naprej. Iz vrta moraš izgnati svinje, iz državne uprave in vpliva nad njo pa korupcioniste in nasilneže. Le tako imaš red!

jo sem pozabil kmašu na debelo polomijo z ajdo, se zamislil v čisto nekaj drugega in motril okolico. Pogled mi je obvisel na razvalinah gradu Kunšberg. Tisoč in tisočkrat sem jih že gledal od daleč, a nikdar se nisem bil na stožastem hribu, raz katerega je zrl stoletja bahavo po Obsotel-ski dolini grad Kunšberg. Sramota, da kot domačin še nisem preiskal teh razvalin!

Pospešil sem korak in zavil pred St. Petrom proti Sotli v smeri proti Kunšbergu. Dohod do razvalin je lahek in razgled s hriba nekaj bajno lepega. Vidiš pred seboj celo Obsotelso dolino z vašmi, gozdiči, polji ter grički, ki so vsi posuti z vinogradi. Pozdravljajo te cerkve ter cerkvice, razvaline gradov in še dobro ohranjen podčetrtečki grad. In po tej tako bogati ter pristrčni dolini se vije leno Sotla z jezi ter mlino. Kot stražarji doline se ti klanjajo srednje visoki hribi, ki zelenijo proti nebu v bukovih in smrekovih gozdovih. Užitek razgleda z gradišča Kunšberg je nekaj nepopisno blaženega in bi človek najrajši stegnil roko po čeli dolini in jo božal ter mehko gladil kakor glavico in ličice nedolžnega otroka. Vsak, ki je že zrl enkrat s Kunšberga ob Sotli navzgor, mi bo pritrdil, da je res še veliko več, nego sem beležil v teh vrstah. Žalibog se zme-ni le malokdo za to razgledno točko in največ radi tega, ker so oddaljeni ti kraji preveč daleč od železniškega prometa.

Ko sta se napila oko in srce balzama razgleda, sem jo mahnil v notranjost razvalin. Grad je moral biti zelo prostoren, je ohranjenega še precej zidovja in oni razglelni štirioglati stolp pa popolnoma. Na sredini je obširno dvorišče in spodaj so ostanki globokih kleti. Gradišče je poraščeno z grmičevjem ter mahom in je najti prav vabljive koticke med razvalinami za odpočitek.

V tak senčnat kot sem zložil svoje ude, se potapljal v razgled ter sanjari o preteklosti teh mogočnih zidin, po katerih kljujejo že stoletja: veter, dež, vročina ter mraz, a jih ne morejo uničiti ter zvaliti v dolino. Iz teh ugibanj me je vzbudilo brenčanje velike muhe, ki se je spuščala proti meni iz smeri grajskega dvorišča. Pogled na brenčajoči polet muhe me je iztreznil bliskoma, stresel sem se v strahu po celom telesu, dober streljaj od mene je počivala v krogu topla — tolovajev!

V kotu meni ravno nasproti je bila tratica ob zidu, na tej je sedelo šest moških, na sredini je gorel ogenj. Neznanci so bili oblečeni napol po vojaško, napol civilno in poleg vsakega je ležala karabinka. Eden je od časa do

Zborovanje mariborske oblastne skupščine.

Maribor, 16. julija 1927.

V sredo, dne 13. julija, ob 8. uri dopoldne, se je sestala mariborska oblastna skupščina k izrednemu zasedanju. Dnevni red je:

1. Proračun za 1927-28.
2. Uredba službene pragmatike mariborskega oblastnega odbora in zavodov, ki so v njegovi upravi.
3. Oblastni denarni zavod.

Oblastni odbor v Mariboru bo predložil nov proračun in sicer za vse one izredne izdatke in za one lastne izdatke, katere ne bo krila država, ampak oblast sama. Prvoletni načrt proračuna, po katerem bo oblast prevzemala delokrog od države in istočasno tudi davčne vire, se bo dodatno izvajal, kakor bo to sproti ministrski svet na predloge posameznih ministrstev odločal in oddajal.

Ta poseben oblastni proračun predvideva 26,100.815 Din prometa. Za redne potrebščine izven delokroga, ki ga še prevzame od države, je v posebnem proračunu določenih 16,100.815 Dn stroškov. Za izredne potrebščine pa je predvidenih 10,000.000 Din. Med redne stroške so dane postavke za splošno oblastno upravo 1,142.500 Din, oblastno imovino 14,625.590 Din, razno pa 332.725 Din. Med izredne stroške pa je postavljenih 1,700.000 Din za poslopje, adaptacijo in nabavo upravnih potrebščin. Za javna dela, za okrajne ceste, za popravilo in izgraditev novih cest, za popravilo mostov, za podporo občinskih cest, za cestarje itd. skupno 1,971.500 Din. Za kmetijstvo in regulacijo potokov in rek skupno 3,760.000 Din. Za zdravstvo in socialno skrbstvo 1,800.000 Din. Skupno torej 10,000.000 Din.

Pri kritju potrebščin je oblastni odbor vpošteval izčrpanost prebivalstva in je segal po takih davkih, ki jih naš davkoplačevalec plača prostovoljno v tem smislu, da je od njegove proste volje odvisno, ali stori davku podvrženo dejanje ali ne, in da ne trpi nobene znatne škode, če dotičnega dejanja ne stori. K temu prištevamo davek na nočni obisk gostiln in kavarn; oblastni odbor je pri tem prelo postavljal, da je le malo slučajev, ko bi bil kdo primoran, se poslužiti gostilne, oziroma kavarne tudi po 10. uri zvečer, in da vrši to največkrat prostovoljno; ob takih prilikah se pripravijo tudi večje svote denarja, tako da obiskovalec gostiln in kavarn predpisanega nočnega davka ne bo posebnost občutil. — Istotako se pri nas lov udeležuje tako, da ga izvršujejo skoro izključno premožnejši sloji; s tega vidika se predlaga 100%na doklada k državni pristojbini na lovske karte. — Predvidena je tudi 100%na doklada na državni davek od tantijem; tantijeme dobivajo upravni svetniki raznih delniških družb. Davek od tantijem nikakor ne bo vplival neugodno na razvoj delniških družb in na industrijo, ker zadene samo osebnih dohodke upravnih svetnikov, ki pripadajo izključno premožnejšim slojem in niso navezani samo na ta dohodek. — V kritje je postavljen tud predviden dobiček zdravilišča Rogaška Slatina v znesku 61.225 Din. — Glede Dobrne ni v proračunu nobe-

časa vstal in nekaj mešal po loncu ter ponvi, ki sta bila pristavljena k ognju. Uganil sem takoj, da so moji sosedji vojaški begunci ali po domače — dezertjerji.

Leta 1918 se je bilo nateplo ravno v od prometa odrezano Obsotelso dolino vse polno dezertjerjev. Tukaj so se tudi lahko skrivali po gozdovih in grajskih razvalinah pred žandarji. Tatvine ter ropi so bili na dnevnem redu in marsikdo, ki je branil svoje imetje pred dezertersko roko, je izginil pogledat pod odejo majke zemlje. In take tičke, ki so cenili človeško življenje manj nego eno muho, sem gledal jaz. Gotovo so me videli tudi oni, ker so kazali proti meni, nekaj šepetali med seboj, a se delali na zunaj brezbrizne za mojo navzočnost. Prepričan sem bil, da bo zdaj pa zdaj kateri pobral karabinko, jo nastavil k licu in požnoral po meni. Nič nisem imel seboj, niti noža ne in če bi bil kriknul na pomoč, ali se spustil v beg, bi bilo še poprej po meni. Zbežala mi je namah krasota Obsotelške doline, po glavi so mi plesali načrti ter ukane, kako bi se potegnil izpred teh nič dobrega obetajočih obrazov. Ako bi se bil pognal kar narvanost navzdol, bi padel v prepad, na levo ter desno bi me morala pogoditi kroglja. Dezertjerji so me polukavali škodoželjno, saj so znali dobro, da sem se zaprl sam v kletko, iz katere ne morem uiti živ. Gledali smo precej časa eden drugega, ne da bi kateri kaj pomignil ali spregovoril. Bogzna v koliko smrtnih nevarnostih sem že bil do tedaj in prav nič mi ni šinilo v glavo, kako bi si otel meso ter kosti pred to nevarno pastjo. Precej čez poldne je že bilo, ko je vstal eden od neznancev, potegnil proč od ognja pisiker ter ponovo in kazal tovarišem, da je vse kuhano in pečeno. Karabinko je vrgel preko rame, zagrabil lončeni vrč in se oddaljil, kakor bi šel po pijačo. Drugi so segli v žepe po nože in začeli dregati v kuhano in pečeno meso. Jedli so, vendar strogo pazili kot jastrebi, kaj bi drznili početi jaz. Oni z vrčem v roki je zavil iz gradu proti gozdu in stopal navzdol. Iz gozda je počil strel in iz več grl je riknil krik:

»Stoj!»

Zopet en strel in temu je sledilo pokanje ter praske-tanje kakor na fronti pri napadu. Ko sem prestavil pogled iz smeri strelav proti dezertjerjem na gradu, ni bilo od teh nobenega nikjer. Iz lonca ter ponve se je še kadilo, taborišče je bilo prazno, izpod hriba je še vedno pokalo in krogle so brenčale ter frčale mimo mojih ušes. Naenkrat sem bil zapleten v bitko, v kateri nisem znal, če nista morda prav obe fronti meni sovražni. Potegnil sem se za zid, da

nega čistega dobička, ker bo to podjetje donosalo čisti dobiček šele, ko se uprava uredi.

Ako bo oblastna skupščina ta predlog sprejela, se bo začel proračun takoj po potrditvi ministrstva izvajati. S tem bo mariborska oblast začela svoj poseben delokrog iz bo s svojim lastnim delom pokazala, da ji država lahko odstopi čim širši svoj dosedanj delokrog in davčne vire.

Kdo je zakrivil krivice železničarjev?

Socialni demokrati in liberalci hujkajo železničarje, češ, poslanci Slovenske ljudske stranke so zakrivil razne krivice, ki so se zgodile železniškim delavcem. Posebno naglašajo, da smo mi krivi, da se je znižala plača delavcem na progi in da so se družinam odvzele karte.

Pred celo javnosti tu brez ovinkov povem, da je znižanje plač ubogim delavcem zakrivila vlada, ki je bila na krmilu od jeseni leta 1926 do 1. februarja leta 1927. In v tej vladi ni bilo ne enega poslanca Slovenske ljudske stranke! Bili so v tej vladi Radičevi Hrvati ter radikali vseh struj. Znižanje proračuna za železničarje je sprejela vladna večina brez Slovencev že jeseni leta 1926. Če kdo tega ne verjame, naj pregleda sejne zapisnike finančnega odbora od oktobra 1926 do februarja 1927. Naši poslanci so tedaj neprestano opozarjali vlado in železniškega ter finančnega ministra na te krivice in vedno glasovali proti znižanju zaslужke delavcem. Kdor kaj drugega trdi, nameno ma laže! Ko smo bili od 1. februarja do 15. aprila 1927 v vladi, pa finančni minister na noben način ni dovolil, da bi se sklepi finančnega odbora od jeseni leta 1926 kaj popravili ali spremenili. Sam minister železnice se tudi ni posebno potegoval za popravilo krivic. Edino poslanca Slovenske ljudske stranke P u š e n j a k in S m o d e j sta opozarjala na krivice, ki se godijo železničarjem, a žal, ostala sta sama.

Da se je Sloveniji odrgalo za železniške delavce toliko milijonov dinarjev, je pa kriv tudi neki visoki uradnik, ki pa sedaj ni več v Sloveniji. On je trdil pri posvetovanjih v ministrstvu za železnice, da ima Slovenija preveč delavcev in da so ti delavci predobro plačani. Ta gospod je zagrižen pristaša samostojno demokratske stranke.

Glavni krivci nesreč, ki so letos zadele nižje železničarje, osobito delavce na progi, so Radičevci, ki so v jeseni v vladi in finančnem odboru glasovali za znižanje plačila, ter samostojni demokrati. Tega nihče tajiti ne more.

Kar se tiče odvzeta kart za delavce in familije, pa je jasno za vsakega pametnega moža, da to kak poslanec Slovenske ljudske stranke sploh ni mogel storiti, ker je to samo pravica ministra za železnice. In to je bil tedaj, ko so se karte odvzele, general Milosavljevič. Da pa se krivica popravi, nismo poslanci naše stranke prej mirovali, da so se morale dati karte vsaj deloma zopet nazaj. Jaz sam sem se večkrat peljal k ministru in zahteval, da se krivica popravi. In hvala Bogu, deloma so se te dni najhujše krivice že popravile.

Za delavce na progi se je dobilo toliko denarja, da bodo od sedaj naprej delali zopet šest dni v tednu in režijske karte za stalne delavce in njih družine so se vrnila za štiri kratno vožnjo v mesecu in še za tri daljše vožnje v letu.

Te stvari smo dosegli. Ne bomo pa mirovali poprej, dokler se najhujše krivice za delavce ne bodo popravile.

Socialisti ali demokrati znajo samo hujskati in lagati. Da bi bili kedaj le količkaj dosegli za uboge delavce, tega ne morejo pokazati. Ti hujskati znajo samo podirati hišo, a ne zidati ali popravljati. Socialisti in demokrati ne bodo pri nas nikdar ali pa vsaj v doglednem času prišli do besede v vladi. Radi tega tudi te stranke (socialisti in liberalci) ne bodo mogle ljudem nič koristiti. Od samih socialističnih in demokratskih laži in hujskarij pa si železničar

bi bil krit proti jeklenkam in sem čakal, kaj bo prinesla najbližja prihodnost. . . . Strelji pod menoj so pojemali, le tu in tam je še frenila kaka krogla. Čul sem rezko povelje:

»Ustavite ogenj! Že ima dosti; saj leži za onim le drevesom na tleh!«

Nisem se še upal prav na plan in na ogled, slišal sem lomastenje po dračju, težko sopenje ter nemško in slovensko govorjenje. Tako malo sem že upal, da gre za žandar-sko patroljo, ki je presenetila begunce. Napadalci so sekali vejevje, govorili o nosalnih in se pripravili, kdo je pogodil dezerterja na smrt. Preteklo je precej časa, ko se je prikazala iz gozda in izpod hriba procesija mojih rešiteljev. Naprej je stopal orožniški stražmojster, za njim štirje črnovojniški žandarji, ki so nosili na iz vej zvezanih nosalnih mrtvega dezerterja, za temi še dva starejša. Od teh zadnjih dveh je rekel eden glasno:

»Jaz vem, da ga nisem, ker sem streljal na povelje le v zrak. Kako bi neki pomeril na človeka, o katerem ne vem, kdo je in kaj je zakrivil. Potipal ga je na smrt stražmojster, ki se je zaklel, da bo razgal to kunšberško bando.«

Patrolja ni prav nič brskala po razvalinah. Najbrž so žandarji videli pobeg ostalih in jim je padel v past samo oni nesrečnik z vrčem v roki. Stražmojster je imel svoj mrtvi plen in svojo slavo, ki ga še čaka ter je priganjal na tem hitrejši odhod v dolino in vas.

Nisem se šulil za žandarji, ampak lepo prikrito počakal, dokler niso izginili v globini.

Oddahnil sem se na dolgo in zaslužen, ko mi je izginila izpred oči vsa oborožena sila. Za bajni razgled po ob-sotelskem raju mi ni bilo prav nič več. Toliko se mi je že bil vrnil zdravi razum, da mi je pošepnil: Ta-le doživljaj z dezertjerji in žandarji je nekaj več nego jezična materina strojna puška radi moderniziranja ajdove setve. Ako boš zaupal majki, v kaki smrtni nevarnosti si bil radi ajde, ti bo vse odpustila in rajši stradala celo zimo, kakor ti očitala polomijo z ajdovim semenom.

Prizor z nosali in ubitim dezertjerjem me tedaj ni niti dirnil tolikanj, ker se mi je še krčila duša pod težo utisov iz bojnih poljan.

Kakor sem zvedel pozneje, so tega nekaj nad 20 let starega vojaškega begunca sodno raztelesili, a niso našli pri njem prav ničesar, po čem bi bili lahko sklepali na

in drugi delavce ne bosta mogla kupiti kruha za se in svojo družino!

Zategadelj svetujem kot star prijatelj našim železničarjem in delavcem: Ne verjamite hujskarijam in lažem socialistov in demokratov. Stopite na stran Slovenske ljudske stranke, ki bo pošteno branila Vaše pravice. Ona bo imela tudi moč to storiti, ker bo po volitvah sodelovala v vladi, a za socialistične kričaje se še nihče zmenil ne bo. To so moje odkrite besede!

Franjo Žebot.

Volilci SLS

NAŠA SKRINJICA

1.

! PRVA !

Da bomo nasprotnike poznali.

Pa ustrezi demokratom, če moreš!

Naši demokrati so za časa prevrata in pozneje vpili, da smo proti Srbom in protidržavni element. Ko je šla pa SLS v vlado, so pa vpili, da je Slovenijo izdala, ker seili skupaj s Srbi v vladi. Preje je SDS vedno prav žerjavsko vpila, da SLS za Slovenijo nič ne doseže. Ko pa je SLS bila le dva meseca v vladi, pa je za Slovenijo nekaj dosegla, je isto demokratsko časopisje pisalo, da hoče SLS vse pograbiti za Slovenijo na škodo Beogradu in Srbiji. Zdaj pa naj kdo reče, da so to ljudje, ki bi imeli vsaj malo poštenja v sebi! Naj se kdo potruji, če more, da jim ustreže. Če bo rekel, da je belo, bodo trdili ono, da je črno. Če bo rekel, da je črno, bodo oni trdili, da je belo. Ker jim na noben način ne moremo ustreči, zato bomo pri prihodnjih volitvah Slovenci tako-le napravili: Demokrati pravijo, naj jim njihovo skrinjico s kroglicami napolnimo. Mi pa tega ne bomo storili, ker se bojimo, da bi jim zopet ne ustregli.

Klerikalni zmaj široko zija!

Demokrati imajo straha, ker sta se dogovorila Vukičević in Korošec za skupno vladanje po volitvah. In naenkrat so v svojem strahu zagledali klerikalnega lintverja. Kaj bo treba storiti? Žerjav je hitel na Bled, da bi tam zopet črnil Slovence, kakor jih je do zdaj. Pet dni je čakal, kdaj bi smel opraviti svojo »slovensko« dolžnost, pa je čakal zastoni! Ob enem pa bo menda poročal kralju, kako piše demokratsko časopisje o kraljevih sorodnikih — črnogorskih princih!

Še o črnogorskih princih.

Nasprotniki mislijo, da bodo s to stvarjo zbegali nezavedne in nepoučene ljudi, pa neprestano pišejo o tem.

njegovo narodnost ter domovino. O kunšberških dezertjerjih, tatovih in roparjih ni bilo slišati od tedaj nič več.

Ko sem se poglobil s kunšberškega hriba v dolino, je bilo tamkaj vse polno ljudi in seve pretežna večina rado-vednih žensk. Babnice so jokale iz strahu, ker so čule streljanje, druge je zopet ganil do solz pogled na za prazen nič ustreljenega mladega človeka, kateremu se je že oga-bila morija na fronti in se je skrtil pred krvjo v zaledje. Le starejši kmetje so odobraval nastop žandarmerije, ker bo sedaj zanaprej mir pred dezerterskimi potepuhi.

Med preplašenimi ter jokajočimi ženščinami sem zapazil našo šiviljo. Lepo mlado dekletce se je kar treslo od strahu in zbrzelo proti meni. Prosila me je goreče milo, naj jo spremim vsaj do Sotle, ker že gre na mrak in ona mora danes v Zelenjake na Hrvaško. Smilila se mi je re-va in prav rad sem stopil tik nje do meje. Da bi jej ne na-gnal še več groze, sem bil tiho o lastnem strahu na kunš-berškem gradu in sem jo tolažil, da sva sedaj izven vsake nevarnosti. Pot do Sotle je peljala mimo moje tete, ki me je vabila iz radovednosti na kupico vina. Objubil sem ji kratek poset na povratku. Še pred »Ave Marijo« je bila moja varovanka preko Sotle in jaz sem otepal pri teti zaslužen suho klobaso in si vlivljal z alkoholom nove koraj-že. Veliko sva govorila o vojski, dezertjerjih in neznancu, ki je moral pod Kunšbergom iz tega sveta. Pri slovesu v noči mi je zapretila stara sorodnica s kazalcem in mi vo-ščila lahko noč z opominom:

»Spelka bi ti bila piščanca, a si jedel le suho klobaso, ker si spremljal mladega dekleta na Hrvaško!«

Nisem nič oporekal, se nič izgovarjal, ker me je ob-dolžila stara ženica po ajdovem sporu, prestani smrtni ne-varnosti še ljubimkanje z mladim in res privlačno lepim dekletcem.

Ajde nismo našli v jeseni leta 1918 na naših njivah niti zrna ne. Mati mi niso porinili pod nos niti enkrat več, ker sem zamoril z gnojnic ter pepelom kal ajdovega se-mena. Gotovo jih je bilo strah, da ne bi zašel še v drugič med dezertjerje, katerih se je klatilo po obso-telskih krajih vse polno do prevrata.

Moja stara teta me je prosila odpušcanja, ker je bila oni večer prepričana, da sem jo potegnil preko Sotle s čedno Hrvaško, a je bila v resnici tudi njena dobra znanka in obče spoštovana Stajerka!

Mi smo stvar že razložili in danes ponovno poročamo: Ta odškodnina je določena, a še niti para ni izplačana, za veli-kanska premoženja teh princev, katero premoženje je na-ša država prevzela v svojo last. Ako bi se jim to ne dalo v smislu poravnave, bi pač tožili in iztožili okrog 150 mili-jonov. Zdaj pa naj kdo reče, ali je bolj pametno dati 42 — ali 150 milijonov? Demokrate samo to jezi, ker niso pri-stvari nič zaslužili, kakor so se že preje marsikdaj poka-zali kot mojstre.

Prava beseda!

»Kmetijski list« piše tako: »Če slovenski kmet in de-lavec dajeta svoj glas Slovenski ljudske stranki, ker mis-li-ta, da jima njena politika največ koristi in njune gospo-darske in kulturne interese najbolj zastopa — nič za to! Nikdo nima niti najmanjše pravice, radi tega jih ceniti dru-gače kakor vsakega drugega izmed nas.« — Mi k temu do-stavljamo le, da slovenski kmet res tako misli in tudi ve, da ima prav. Kmetijski pa bi imeli najbolj prav, da opuste lažnjivo blatenje dela SLS, ker v smislu njihovih lastnih besed nimajo povoda zato.

»Kar je kdo sam, tako sodi o drugih.«

Radič si je o dr. Korošcu dovolil pripombo, da je pi-jan tudi takrat, če je trezen, da se mu ne sme dati niti ko-zarca vina. Štefane, pri teh besedah si pač mislil nase!

»Stebri« radičevščine se podirajo!

Eden glavnih bojenikov za Puclja in Radiča je bil zna-ni Urek iz Posavja. Zdaj pa prihajajo poročila, da je za-pustil potapljačjo se barko Radičevo in uskočil v čoln, ki se pa tudi potaplja, k SDS. — Z njim gredo še nekateri ra-dičevci, da bo družba bolj pisana. Je hudo, če ni nikjer iz-hoda in tavajo neorijentirani iz stranke v stranko. Naš na-rod na takih zgledih še posebno vidi, da pri nasprotnih voditeljih ni stalne politike, še najmanj za narod, kaj šele za stranko. Zato se samo posmehuje temu skakanju.

Dekret smo objavili, plačajte!

Radičevci so obljubili, da izplačajo 10.000 Din, če kdo dokaže, da se je v naši državi kje verouk preganjal. Ko smo v zadnji številki priobčili dekret z datumom in števil-kami, smo jih pozvali, da plačajo. A zdaj so tiho kot . . . Hudo je, ko se je dokaz posrečil, pa še celo tako, da je bil ravno radičevce Puclj tisti, ki je zvanja veroučitelj na vseh šolah svojega ministrstva ukinil. Če bi postal prosvet ni minister, kdo ve, če se ne bi lotil naših ljudskih šol!

Prava beseda socialistom.

Ko je bil ministrski predsednik Vukičević v Mariboru, je obiskal tudi železniške delavnice. Tam pa je delavcem, ko so do zdaj sledili socialističnim hujskadem, povedal, da naj to opuste, ker z bojem proti drugim stanovom, po-sebno še proti kmetu, katerih je 80% v državi, ne bodo zmagali. Zato naj bodo pametni in se pridružijo skupni stranki celega slovenskega naroda, ki bo v njegovi vladi, in če se bodo res pokazali, da so se spametovali, da se bo vlada ozrla na njihove zahteve ter jih tudi izpolnila. In so-cijalistični delavci vidijo, da od svojih voditeljev-hujškačev nimajo drugega kot škodo in »špot«, zato se trumoma ob-račajo od socialistov.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Pretekli teden je bival Vukičević, naš ministrski pred-sednik, v Sloveniji. V soboto se je pripeljal v Ljubljano. Tam se je sestal z našim voditeljem dr. Korošcem. Nato je odpotoval na Bled h kralju. Za njim se je pripeljal na Bled tudi dr. Korošec, ki je bil gost ministrskega predsednika. Od tam je prišel ministrski predsednik tudi v Maribor, kjer so ga sprejeli naš veliki župan in predsednik oblast-nega odbora z odborniki. Na potu domov se je ustavil tudi v Celju, kjer so ga pozdravili njegovi prijatelji in zastop-niki SLS. — To je bila njegova pot. Njegovo delo pa je bi-lo, da prizna Slovincem njihovo državotvornost, da jim da zagotovilo popolne enakopravnosti v državi, zato je rekel, da Slovenija ne sme biti več kot pastorka, da tudi javno pove, da bo slovenski narod po SLS zastopan tudi pri vodstvu države, torej v vladi. — Pomen tega dejstva se more spoznati iz tega, da so vsi časopisi v državi že celi teden polni naše debate o tej stvari. Da, celo izven države vidijo v tem, da se je dr. Korošcu posrečilo privedi beograjske kroge na pot prave državne politike. — Korist Slovenije od tega pa se najlažje spozna iz dejstva, da se demokrati kot gadje zaletavajo z intrigami in lažmi na levo in desno in da je Radič tudi začel: »Se nam kaj takega, kar dajete Sloveniji!«

Radič govori — govori! Radič je prišel na Bled. Čas-nikarjem je že naprej razložil, kaj bo vse kralju povedal. Pri kralju je bil poldrugo uro, pa je prišel minister dvora ter sporočil, da ima kralju nekaj nujnega poročati. In Ra-dič je odšel ter bil dobre volje. Takrat bi človek ne bil rad kralj, kadar bi moral Radiča poslušati. — Njegova politika je zašla na napačno pot, nihče mu več ne verjame, nihče ga ne vpošteva, samo neuvidevni hrvaški kmetje, pa no-kaj zaslepljenih Slovencev še tava z njim vred v nejasni politiki.

Radikali med seboj. Zelo velike važnosti za bodočo državno politiko je razmerje v radikalni stranki. Dejstvo je, da se te razmere čistijo, da glavni odbor, ki je bil v ro-kah pašičevcev, ne upa proti Vukičeviću javno nastopiti, nasprotno pa Vukičević želi, da se glavni odbor odloči za njegovo vlado. Aca Stanojevič, podpredsednik radikalne stranke — predsednika po Pašiču nimajo — ima že dogovor z Vukičevićem zaključen.

Radikali in demokrati, ki so zdaj skupaj na vladi, naj bi se po želji Pribečevića, ki silno intrigira, sprli med se-boj, kar pa se ne bo zgodilo, ker bi to bilo bolj na škodo demokratom kot pa radikalom.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Koroški Slovenci dobijo šolsko avtonomijo. Na Koroš-kem še živi nad 100.000 Slovencev, ki pa niso imeli do se-daj nobene pravice. Še celo v cerkvah so jim hoteli zabra-njevati domačo slovensko besedo, šol pa niso imeli. Sedaj